

SAMOUUPRAVA

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

Štev. 11

November 1933

Leto I

Pozdravljeni!

Volitve občinskih uprav so izvršene in novi župani so že prevzeli županske posle. Ni ravno lahko breme, ki so jim ga naložili njihovi soobčani in v marsikateri občini zre novi župan z veliko skrbjo v bodočnost. Težka gospodarska kriza ni prizanesla niti občini, ki se mora boriti z vednimi finančnimi težkočami. Vedno nova bremena zahtevajo novih finančnih sredstev, katerih pa običajno ni več mogoče dobiti, ker so že vsi viri izčrpani. Velika brezposelnost, ki je posledica gospodarske krize, povzroča nove obremenitve občin in socialno skrbstvo zahteva od občinske uprave mnogo več dela. Nove združene občine bodo morale ravno socialnim vprašanjem posvetiti mnogo več pozornosti, kakor dosedanje male občine. V tem oziru bodo imele nove občinske uprave hvaležno polje novega udejstvovanja. Socialna vprašanja naše vasi trkajo na duri in nobena občinska uprava ne bo mogla več preko njih.

Pa tudi v zdravstvenem, kulturnem in gospodarskem oziru čaka nove občine toliko raznih vprašanj, da bodo našle novoizvoljene uprave povsod mnogo dela.

Volitve so končane, sedaj pa z združenimi močmi na delo! Z veseljem bomo stali vsem ob strani ter želimo le, da bi bilo naše sodelovanje čim najbolj prisrčno. Iskreno pozdravljamo nove občinske može ter jim želimo mnogo uspeha pri velevažnem občinskem delu.

R. M.

Zakon o upravnem postopku

(Konec)

Izvršba nedenarnih terjatev

Nedenarne terjatve so: 1. dolžnost zavezanca, izvršiti tako dejanje, ki ga lahko opravi mesto njega tudi kdo drugi, n. pr. če gre za odstranitev nedovoljene ograje, za očiščenje vodnega jarka in sl. in 2. dolžnost zavezanca, da kaj opusti, oziroma dopusti ali da opravi tako dejanje, ki ga more izvršiti le on sam. Tako dejanje bi bilo n. pr. pričevanje ali oddajanje izvedeniškega mnenja.

Dolžnosti prve vrste se izsilijo tako, da se zavezanec najprej pozove, da izvrši dejanje sam v gotovem roku s pristavkom, da se bo delo sicer izvršilo na njegove stroške po drugi osebi. Tak poziv bo seveda treba vročiti osebno po § 48. Če se zavezanec ne pokori, se odda delo drugemu v izvršitev, stroški za to pa se izterjajo od zavezanca tako, kakor denarna terjatev.

Kadar zavezanec ne izvrši dolžnosti, ki so omenjene pod 2., tedaj se prisili k izvršitvi z denarnimi kaznimi ali s priporom, ki se ponavljajo tako dolgo, dokler se ne uda. Za izvršbo te vrste sile p o d e ž e l s k e o b č i n e, čeprav so sicer izvršilna oblastva, n i s o p o k l i c a n e in se morajo, kadar se morajo njihove odločbe na ta način izsiliti, obrniti na pristojno sresko načelstvo, oziroma izpostavo.

Poleg izsiljenja izvršbe z denarnimi kaznimi in s priporom pozna zakon v § 163. še eno prisilno sredstvo, t. j. neposredno silo. To sredstvo pa se uporabi le takrat, kadar so ostala vsa druga sredstva brezuspešna ali kadar se izvršba ne da na drug način pravočasno izvesti. Zakon sam navaja tak primer v § 34., po katerem je mogoče osebo, ki na poziv ne pride k oblastvu, tudi s silo predvesti.

Zavarovanje

Kakor je bilo že omenjeno, je izvršba dopustna le tedaj, če zoper odločbo ni več pravnega sredstva in če je rok za prostovoljno izvršitev brezuspešno potekel. Predno sta ta dva pogoja izpolnjena, je zavezancu dana prilika, da na različne načine prepreči uspeh izvršbe, ko bo mogoča. Da se mu odvzame možnost za take korake, je uvedel ZUP institucijo z a v a r o v a n j a bodoče izvršbe in sicer: 1. s pomočjo izvršbe radi z a v a r o v a n j a in 2. s pomočjo z a č a s n e o d l o č b e.

Pogoji za prvo so: 1. da gre za d e n a r n o terjatev, 2. da je že izdana odločba, ki pa še ni izvršna, in 3. kadar gre za ter-

jalve, ki se izterjujejo samo na predlog strank, verjeten izkaz, da res obstoji nevarnost, da bi bodoča izvršba ostala brezuspešna ali vsaj znatno otežkočena. Te vrste izvršbe se po upravnih oblastvih, torej tudi po občinah, izvajajo z rubežem zavezančevih telesnih stvari na način, kakor je bil že opisan pri rubežu, s prodajo pa se mora počakati, dokler odločba ne postane izvršna in ne poteče rok za prostovoljno izvršitev.

Začasna odločba pa se nasprotno more izdati tudi že tedaj, če še ni bila izdana odločba in tudi za nedelarne obveznosti, vendar mora biti dokazano ali vsaj verjetno: 1. da je stranka, proti kateri naj se izda začasna odločba, dolžna kaj storiti, opustiti ali dovoliti in 2. da preči nevarnost, da bi zavezanec na kakršenkoli način preprečil ali znatno otežkočil bodočo izvršbo.

Oblika začasne odločbe je oblika odločbe sploh, vendar mora v razlogih še navajati, zakaj je bila potrebna in biti njena veljavnost omejena na rok, ki je v dotičnem primeru potreben. Kar se tiče njene stvarne vsebine, pa določa zakon le to, da mora biti začasna odločba primerna za zavarovanje obveznosti. Iz te določbe sledi, da se smejo uporabiti le ona sredstva, ki nudijo upravičencu zadostno varnost za njegove zahtevke, kakor n. pr. ustanovitev zastavne pravice na zavezančevih stvareh, shramba teh stvari, položitev kavcije in sl., ne pa prodaja.

Stroški upravnega postopanja

Z upravnim postopanjem so združeni razni stroški in sicer pozna zakon: 1. stroške oblasti, h katerim spadajo tako zvani splošni stroški postopanja: izdatki za prejeme uradnih organov in stvarni izdatki za urad (za pisarniške potrebščine, za najemnino, kurjavo itd.) in 2. stroške stranke. Zadnji se zopet dele v posebne izdatke oblasti v gotovini (za potne stroške uradnih organov, pristojbine prič in izvedencev, podrobneje označene v § 170., za stroške ogleda itd.), če jih je povzročilo postopanje v izvestni zadevi, in v osebne stroške stranke, n. pr. za prihajanje k oblastvu, za zamudo časa in za plačevanje zastopnikov, oziroma pooblaščenecv. Izdatkov za takse zakon ne omenja, vendar jih je brezdvomno šteti med osebne stroške stranke.

Splošne stroške postopanja trpi oblastvo samo, osebne stroške pa stranka — v obeh primerih pod pogojem, da ni s posebnim predpisom določeno kaj drugega. Posebni stroški postopanja nasprotno se morajo oblastvu, ki jih je pokrilo ali prevzelo v svojo plačilno obvezo, od strank povrniti. V prvi vrsti je to

dolžnost onega, ki jih je povzročil bodisi po lastni krivdi bodisi iz objesti, v drugi vrsti pa stranka, ki je v lastnem interesu prosila za postopanje, ali stranka, kateri v prid se vrši postopanje, ali stranka, radi katere se je uvedlo postopanje. Če je postopanje zakrivilo, zanj prosilo itd. več strank, se plačilo stroškov razdeli med nje po razmerju krivde, koristi itd. Stroške izvršbe trpi zavezanec, če se dajo od njega izterjati, sicer pa oni, ki je predlagal izvršbo.

Kdo plača stroške in v kateri višini, odloči oblastvo v odločbi, oziroma, če tega ni storilo, s posebno odločbo.

Z določili o stroških končuje pravi zakon o upravnem postopku. Od prehodnih in končnih določb, ki jim slede, so za prakso najvažnejše odločbe § 173. o veljavnosti prejšnjih določb o postopanju in § 174. o kolekovanju potrdil o prejemu vlog. O teh pa je bilo že govorjeno na več mestih.

G. F.

Likvidacija občin

Dne 25. oktobra 1933 so vse dosedanje občine, ki so bile ukinjene z uredbo o spojitvi občin v Dravski banovini, prenehale poslovati in so stopile v končno likvidacijo. Novoizvoljeni občinski odbori so namreč ta dan morali prevzeti posle, položiti predpisano prisego in novi predsedniki občin so nastopili svojo službo. Njih naloga je, da čimprej in čim uspešneje organizirajo novo občino tako, da se bodo kmalu čutile v vsakem oziru ugodne posledice ustvaritve večjih občinskih edinic kot temeljnih celic javne uprave. Temeljni predpogoj za uspešno organizacijo novih občin je ta, da se čimprej v redu in pravilno uredi in izvede likvidacija starih občin. Jasno je, da bi novi občinski organi ne mogli uspešno voditi svojih občin, ako niso prevzeli v redu vseh poslov in vsega gospodarstva od dosedanjih občinskih uprav ne glede, ali gre za ukinjene občine ali za take, ki so ostale v starem obsegu naprej.

Prevzemanje poslov oziroma likvidacijo ukinjenih občinskih edinic pa ni tako enostavna zadeva, kakor si marsikdo predstavlja. Pri tem je postopati po načrtu, da se kaj ne pozabi ali izpregleda, kar bi moglo pozneje pri vodstvu poslov povzročati težave. Radi tega je neobhodno potrebno, da se o predaji in prevzemu spiše natančen zapisnik, ki more služiti vedno kot podlaga za razčiščevanje morebitnih neskladnosti, pomanjkljivosti ali nepravilnosti, ki bi se pozneje pojavile oziroma ugotovile v breme stare občinske

uprave. Zato je treba sestavi tega zapisnika posvetiti veliko pozornost.

Pri predaji in prevzemanju poslov naj bodo navzoči dosedanji in novi predsedniki, blagajniki in tajniki občin, lahko pa sodelujejo pri tem tudi vsi ali le nekateri dosedanji občinski odborniki. Zapisnike naj podpišejo vsi, ki so sodelovali. Previdno je, da dobi vsak, ki je pri tem poslu prizadet, prepis tega zapisnika, ki more postati pozneje v slučaju morebitnih sporov važna dokazilna listina.

Predaja oziroma prevzem poslov naj se deli na dva dela: a) na splošno poslovanje in b) na gospodarstvo.

Poslovanje

Pri tem naj se pazi, da se v redu oddajo in pravilno prevzamejo: a) okrogli in podolgovati žig občine, kakor tudi vsi drugi žigi, ki jih občina ima; b) vse poslovne knjige (delovodni zapisnik, sejni zapisnik, izkazi domovnic, izkazi poselskih knjižic itd.; in c) vse druge knjige (občinski zakon, Službeni list, Samouprava in vse strokovne knjige, ki jih občina morebiti ima in č) vsi spisi iz prejšnjih časov do dneva prevzema (arhiv).

Navedejo naj se vse knjige, ki jih je stara občina oddala in nova prevzela. Označi naj se na kratko, ali so se knjige v redu vodile ali ne.

Knjige, ki se nanašajo na občinsko gospodarstvo, naj se tukaj ne navajajo, ker pridejo pozneje na vrsto.

Pri tem je treba omeniti, da se morajo vse dosedanje poslovne knjige vseh občin, ki tvorijo novo občino, zaključiti. S 25. oktobrom 1933. mora nova občina nastaviti nov delovodni (vložni) zapisnik, ki ga prične s št. 1. in ga bo potem vodila nepretrgoma do 31. decembra 1934. Stari delovodni zapisniki naj se zaključijo približno s tem-le pristavkom: »Delovodni zapisnik občine Vrbljenje je zaključen dne 25. oktobra 1933 s tekočo številko 780 (sedemsto osemdeset).« Pod zaključni pristavek naj se podpišejo predsednik in tajnik stare ter nove občine oziroma oni, ki oddajajo in prevzemajo.

Enako si mora občina nabaviti tudi novo knjigo za sejne zapisnike občinskega odbora. Zapisniki sej naj se pišejo po vzorcu, kakor je običajno priložen proračunskim oziroma računskim tiskovinam.

Za seje občinske uprave naj se vodi posebna knjiga zapisnikov, ki naj se vodijo kakor zapisniki sej občinskega odbora.

Na prvi strani knjige sejnih zapisnikov naj se ugotovi in zabeleži, koliko strani obsega knjiga. To ugotovitev naj podpišeta predsednik in oseba, ki vrši sedaj delovodsko službo nove občine.

Na platnici na zunanji strani naj se navede sledeča označba: »Zapisniki sej občinskega odbora občine Vrbljenje« oziroma »Zapisniki sej občinske uprave občine Vrbljenje«.

Tudi vse ostale pomožne poslovne knjige, ki se ne nanašajo na denarno poslovanje, naj se zaključijo na enak način kakor delovodni zapisnik. Nova občina naj si nastavi le po eno pomožno knjigo za vsako vrsto poslov, kjer je to potrebno.

Gospodarstvo

1. **Proračuni.** Pazi naj se posebno, da se proračuni za leto 1929.—1933. in dofitni odobritveni odloki pravilno oddajo in prevzamejo. Važnost teh listin prihaja povsod v poštev, posebno pa tam, kjer niso še občinski računi za leto 1929.—1932. predloženi krajevni kontroli v pregled. Proračuni namreč tvorijo bistveni del računskega spisa in brez njih krajevna kontrola računov ne more odobriti.

Da se zadosti predpisom § 99. zakona o občinah, naj novi občinski odbor v prvi delovni seji sklene, da veljajo v smislu § 147. zakona o občinah za upravno leto 1933. dosedanji odobreni proračuni, ki so bili odobreni za posamezne stare občine. Na njih podlagi naj vodi nova občina gospodarstvo za tekoče proračunsko leto. Ta sklep naj se predloži sreskemu načelstvu.

2. **R a č u n i.** Tu naj se navede ono, kar je potrebno pri računih za posamezno leto ugotoviti. V poštev prihajajo leta 1929., 1930., 1931., 1932. Ugotovitve naj se glasijo n. pr.: »za leto 1929. je račun odobrila krajevna kontrola z odlokom 5. maja 1933 MK št. 738/3.« ali »za leto 1930. je račun predložen krajevni kontroli s poročilom z dne 5. julija 1932, št. 708, a ni še rešen«, ali »za leto 1931. račun še ni predložen krajevni kontroli, a je sestavljen in odobren od občinskega odbora v seji z dne 30. septembra 1933.«, ali »za leto 1932. račun ni še sestavljen«.

Ugotovi naj se tudi v zapisniku, kdo odgovarja za še neodobrene oziroma za še neurejene in še nepredložene občinske račune (ime takratnega župana in občinskega blagajnika). To je posebne važnosti za vsako poznejše morebitno razčiščevanje.

Kjer bi računi ne bili še sestavljeni in predloženi krajevni kontroli, naj nova občina poskrbi, da se to čimprej zgodi in likvidira to stanje in da novi občini jasna podlaga za nadaljno gospodarstvo.

3. **B l a g a j n a u b o ž n e g a s k l a d a.** Zaključiti je treba vse dnevnik za prejšnja leta, zaključke pravilno prenesti v dnevnik za naslednja leta. V dnevniku za leto 1933. naj se napravi končni zaključek in to zabeleži v dnevnik nekako takole:

Dnevnik, zaključen dne 22. oktobra 1933, izkazuje

a) dohodkov Din 7530' —

b) izdatkov „ 7270' —

prebitka Din 260' — v besedah dinarjev dvesto šestdeset, ki se nahaja v gofovini v blagajni.

Če bi denarja pri predaji morebiti ne bilo, naj se to ugotovi in v dnevnik zabeleži, da denarja ni.

Ta zaključek naj podpišejo predsedniki in blagajniki stare občine, ter predsednik ter blagajnik nove občine oziroma oni, ki oddajajo in prevzemajo. Ti odgovarjajo za nadaljnjo vodstvo. Zabeleži naj se iz previdnosti tudi, ali so se oddale vse računске priloge za tekoče računsko leto, kakor posebno tudi za ona leta, za katera niso računi sestavljeni oziroma ne še predloženi krajevni kontroli. To je važno, da bi se ne mogli odgovorni računopolagači starih občin pozneje izgovarjati in valiti krivdo radi morebitnih nejasnosti in pomanjkljivosti na novo občino.

Ako bi se točen pregled in zaključek ne mogel izvršiti na en dan, kar se more pojaviti posebno tam, kjer tvori več starih občin novo občino, naj se točno določi dan in ura, kdaj se bo ta posel nadaljeval in končno izvršil. Na vsak način pa se mora to izvršiti čimprej.

Razume se, da je treba oddati in prevzeti tudi vse dnevnike in to ugotoviti v zapisniku.

4. Blagajna občine. Za njo velja ono, kar je navedeno prej za blagajno ubožnega sklada.

Ako ima občina še kakšne druge (pomožne) dnevnike, kakor n. pr. dnevnik občinskih taks, dnevnik občinskih taks na živinske pošne liste itd., naj se tudi ti zaključijo, oddajo in prevzamejo na enak način.

Nova občina naj stare dnevnike za posamezno staro občino vodi dalje za celo proračunsko leto 1933. V te dnevnike naj se vpisujejo vsi dohodki in izdatki na račun starih občin po njihovih proračunih, kakor do sedaj. Za kritje upravnih stroškov nove občine naj se rabijo odgovarjajoče postavke proračunov starih občin v še neizrabljeni izmeri.

Za one stare upravne občine, ki so bile razkosane na več novih občin, naj prevzame in likvidira gospodarstvo ona nova občina, ki jo je določil sreski načelnik. Tega prevzema ne morejo izvršiti dve občine, temveč le ena, ker se bo likvidacija gospodarstva izvršila za celo staro občino koš eno enoto. Gospodarsko likvidacijo naj izvrši fista občina, pri kateri je ostalo, ali ki je dobila največ prebivalcev stare občine. Ta občina naj prejema vse dohodke in nakazuje tudi za one dele, ki so bili priključeni drugi občini.

5. Banovinski koleki za živinske potne liste. Posebno pažnjo je posvetiti obračunu teh kolekov. Praksa je namreč pokazala, da se prav z njimi izvrši največ nepravilnosti. Ako ni mogoče drugače ugotoviti pravega stanja, se je treba obrniti za pojasnila na finančni oddelek kraljevske banske uprave v Ljubljani. — Na vsak način naj se obračuni izvrše tako, da bo v zapisniku točno razvidno: koliko kolekov se je oddalo in prevzelo (vsaka vrsta zase), koliko kolekov je že, in koliko še ni plačanih. Za že prodane, a s kraljevsko bansko upravo še ne obračunane koleke, naj se odda in prevzame gotovina. Če pa te ni, naj se to ugotovi v zapisniku. Le na ta način se je mogoče izogniti sporom, ki se večkrat porajajo pri obračunavanju teh kolekov. Na vsak način se koleki ne smejo poravnati iz občinske blagajne, če ni obenem prišla v blagajno med dohodke tista svota, ki jo je treba za koleke poravnati. Ali morajo biti koleki pri predaji, ali pa denar, drugega izhoda pri pravilni oddaji ni.

6. Hranilne knjižice. Navedejo naj se vse knjižice, ki jih ima občina ali ubožni sklad, n. pr.: »Vložna knjižica št. 2053 Hranilnice in posojilnice v Cerkvjenjaku, last ubožnega sklada, stanje dne 31. decembra 1932 Din 2788'—«.

7. Vrednostne listine. Navedejo naj se vse vrednostne listine. N. pr.: »5 delnic privilegirane agrarne banke št. 2070, 2071, 2072, 2073 in 2074 po nominalni vrednosti Din 500'—, skupaj Din 2500'— s kuponom od 1. januarja 1933.«

8. Aktivni zastanki. Navedejo naj se vse terjatve, ki jih ima občina. N. pr. občina ima občinska zemljišča v zakupu, vsi zakupniki niso še plačali najemnin, vpiše naj se v zapisnik: »Zastanki najemnine za občinska zemljišča za leto 1933. Din 12.500'—.« Zapisniku naj se priloži poseben izkaz, iz katerega naj bo razvidno: a) ime in priimek najemnika, b) označba v najem danega zemljišča, c) znesek pogojene najemnine, č) znesek že plačane najemnine in d) zaostanek. Enako naj se postopa tudi pri drugih terjativah, pri davkih na pse, pri občinski trošarini, če jo je občina pobirala v lastni režiji itd. Zastankov na občinskih dokladah ni treba navajati, ker doklade pobirajo in nakazujejo davčne uprave. Navesli je torej v zapisniku le tiste terjatve, ki jih mora občina sama izterjati.

9. Pasivni zastanki. Tu naj se navedejo tiste obveznosti, ki bi jih stare občine morale poravnati iz rednih proračunskih sredstev, a jih niso še, oziroma so jih le deloma poravnale. Na primer: »Krajevnemu šolskemu odboru v Tešini Din 20.000'—«, ali »Obresti in amortizacijski obrok dolga pri hranilnici Dravske bano-

vine v Mariboru za vodovod po stanju z dne 1. julija 1933. Din 22.000' —«.

Amortizacijski dolgovi naj se navedejo posebej.

10. **Inventar.** Sestavi naj se a) izkaz premičnin starih občin. Če ni bil eden ali drugi predmet oddan oziroma prevzet, naj se to zabeleži v izkazu, kje se nahaja; b) izkaz vseh nepremičnin.

Oba izkaza naj se predložita vsakemu zapisniku.

11. **Vojaške zadeve.** Vsi spisi, ki se nanašajo na vojaške zadeve, naj se oddajo in prevzamejo z največjo skrbnostjo po navodilih sreskih načelstev.

12. **Pripombe.** Tu naj se navede vse ono, kar bi bilo potrebno, da se zabeleži, a ni vsebovano že v gornjih točkah.

Namen tega članka je, opozoriti po možnosti na vse ono, kar morajo občinski organi upoštevati pri likvidaciji občin in pri prevzemanjih njih poslov in gospodarstva. Nove občine morajo od sedaj naprej same imeti vse ono zbrano, kar je potrebno v vsakem oziru za točno in hitro poslovanje novih občinskih edinic. Morebitne nejasnosti, ki bi se ne mogle takoj razčistiti, je treba v najkrajšem času urediti.

Trošarina

Mnogo se je že o tem vprašanju govorilo, še več pisalo. Ker pa postaja tako važno, da ogroža že obstoj i vinogradnikov, i gosliničarjev, i občin, je nujno potrebno, da mu posvetimo mnogo pozornosti ter se bavimo z njim s stališča vseh treh, dasi bi nas moralo zanimati samo s stališča občin.

Zeleti bi bilo, da pride v tem važnem vprašanju v najkrajšem času do sporazuma, ki bi omogočal svoboden razvoj vsem prizadetem faktorjem. Ravno z ozirom na to hočemo v našem listu o vprašanju trošarine na alkohol razpravljati s stališča vseh prizadetih, kajti prepričani smo, da se mora najti srednja pot, ki bo vse zadovoljila.

Prinašamo kot prvo sledeči članek zagovornika trošarine: Ivan Zupan, doh. ravnatelj

Spremembe in dopolnila zakona o državni trošarini od 18. junija 1932.

Niz zakonov in zakonskih odredb, ki naj podprejo ono panogo gospodarstva, od katere процvita je zavisen tudi dobrobit države odnosno državljanov, t. j. kmeljištvo, je viden dokaz, kako veliko

skrb in brigo posveča naše zakonodajstvo rešitvi tega vprašanja. V 80 % agrarni državi kakor je Jugoslavija, zahteva kategorični imperativ, da bdijo čuvarji državnih in narodnih interesov s posebno pazljivostjo nad položajem kmeta, da polom zakonov ščitijo in podpirajo poljedelsko produkcijo, odpirajo trge za plasiranje teh produktov, v težkih prilikah pa, kakor so danes, nudijo pomoč vsega državnega aparata.

V tem pogledu so nam dala prizadevanja vlad v zadnjih letih poleg drugih zakonov: žitni režim, moratorij za kmečke dolgove (zaščita) in novelo k zakonu o državni trošarini od 18. junija 1932.

Ne spuščam se v kritiko žitnega režima in moratorija za kmečke dolgove, marveč hočem v naslednjem analizirati samo razloge in momente, ki so povzročili citirane spremembe in dopolnila, ter kvarne posledice le-teh za državo in vinogradnika, kateremu naj bi pomagale.

Križa vinogradništva ni gospodarski pojav za sebe, ampak je samo posledica splošne gospodarske depresije. Bogate vinske letine zadnjih 3—4 let so znatno povečale ponudbo na trgu, dočim so ostale potrebe domačega konzuma in meje izvoza neizpremenjene. Radi tega so padle cene vinu ter je postalo plasiranje odvišnih količin vina — tudi po nizkih cenah — malodane nemogoče.

V času, ko se je pojavila ta stagnacija in križa v vinski trgovini, je bila pomoč od strani države nujna in neodložljiva potreba.

Zal so se vinogradniki pri rešitvi te krize poslužili najneprikladnejšega, pa tudi najnevarnejšega sredstva: prišli so po svojih zastopnikih in tolmačih svojih teženj v narodni skupščini s predlogom, da se naj spremeni in dopolni zakon o drž. trošarini na način, ki ruši najbitnejše temelje tega zakona.

Predlagatelji niso zahtevali nič manj nego ukinitvev državne in banovinske trošarine na vino in žganje ter kontrole nad prodajo, vrhu tega pa maksimiranje občinske trošarine. Ukinitvev trošarin so utemeljevali s trditvijo, češ, da je glavni vzrok krize vinogradništva in vinske trgovine obremenitev s temi trošarinami ter so dokazovali, da bodo cene vinu z ukinitvijo državne in banske trošarine porasle točno za toliko, kolikor odpade trošarina, kontrolo pa da je treba ukiniti, ker ne odgovarja duhu časa ter omejuje svobodo razpolaganja in trgovanja z vinskimi pridelki.

Ta predlog je postal 18. aprila 1932 zakon. Vsi protesti od najrazličnejših gospodarskih skupin, občin itd. niso zalegli ničesar. Vse zle posledice tega zakona pa so se pokazale tekom njegovega izvajanja že v prvem letu uveljavljenja. Danes moramo priznati,

da so te posledice naravnost katastrofalne ter daleko prekašajo mojo bojazen pred njimi, ki sem jo iznesel v članku »Trošarina« št. 9-10 l. 1932. beograjske »Naša Samouprava«.

Smelo trdim, da direktne trajne koristi od teh sprememb ni imel nikdo, niti država, niti banovina, niti občina, a tudi ne vinogradnik.

Res je: konzum vina in domačega žganja se je na splošno dvignil, producent je pri prodaji svojega pridelka dosegel višje cene, toda te višje cene, ki so pa bile lansko leto zelo neznačne, je plačal drago. Z ukinitvijo kontrole in uvedbo pavšalne trošarinske takse, je prodaja na veliko malodane popolnoma prenehala. Producent, ki je prej prodal svoj pridelek v celoti naenkrat ali vsaj v večjih partijah, je prejel takoj za to primerno plačilo, ki je nekaj zaleglo, dočim je moral po uveljavljanju teh sprememb vnovčiti svoj pridelek v malih količinah od 5–20 litrov. Izkupiček za te male količine je potrošil sproti za dnevne potrebe in danes vsi taki vinogradniki z žalostjo ugotavljajo, da nimajo ne vina, pa tudi ne denarja za tako prodano vino, ter ne vedo kdaj so potočili vino in kam je šel denar.

Res je tudi, da so padle cene vinu v maloprodaji (v gostilnah, vinočih itd.), ki so bile pogosto pretirane in nemara posredno tudi vzrok zmanjšanemu konzumu v obratih. Vendar je ta zmanjšani konzum staviti na račun splošne gospodarske krize in iz nje izvirajočih posledic kakor: znižanje plač državnim, samoupravnim in privatnim nameščencem s fiksnimi mesečnimi prejemki, kriza denarstva vobče itd. itd.

Odkod torej izvira na splošno povečani konzum?

Odgovor na to vprašanje je lahak, vendar je obenem težka oblozba proti uzakonjenim spremembam.

Z ukinitvijo državne in banovinske trošarine ter kontrole nad prodajo teh produktov (vina, žganja) je postala nabava istih nevezana. Vinogradnik radi nastajajočih denarstvenih prilik ni izbiral med kupci, marveč je prodajal svoj pridelek vsem in vsakomu. Doslej vajen, da so iskali njegov pridelek »ta božji dar« redni kupci in davkopláčevalci, je stremil samo za tem, da vnovči, kar se vnovčiti da.

In rezultat?

Nakup oz. prodaja vina je krenila tudi na pota, na katera bi nikdar zaili ne smela.

Posredovalci, verižniki in fihotapci so se lotili te kupčije.

In tu pričinja žalostno poglavje v zgodovini konzuma vina na podlagi sprememb in dopolnila troš. zakona od 18. aprila 1932.

Prekupec — pogosto se poniža do tega vinogradnik sam — krošnjari z vozom po vaseh, trgih, mestih in ponuja svoj pridelek po cenah, ki so nižje od onih v maloprodaji v obratih.

Konzum se večja — toda na čegav račun?

Na račun zdravja in moralne moči naroda! —

Vino ni več »božji dar«, ampak samo blago.

Omenjam to, ker je v tesni zvezi s spremembami in dopolnitvami trošarinskega zakona.

Samo eno vprašanje še.

Kaj je imala od tega država odnosno banovina?

Država je z ukinitvijo drž. trošarine zgubila približno 1 milijardo, samo dravska banovina je zgubila po statistiki R. Draškovića v Samoupravi št. 1-2 iz l. 1933. Din 26,600.000 — proli troš. taksi Din 1,890.000 — ne glede na moralno in materijalno izgubo, ki je bila naravna posledica prej navedenih ukrepov.

Ni treba posebej poudariti, kako in za koliko so bile oškodovane i banovine in občine — i država — toda dejstvo je: Država, banovina in občina je spričo prednjih izvajanj prikrajšana v svojih dohodkih, koristi od tega pa nima nikdo. —

Kdor je legitimiran tolmač teženj vseh onih, ki hočejo dobro narodu in državi, mora uvaževati gornje argumente ter stremeti za tem, da se naše zakonodajstvo prilagodi razmeram in političnim prilikam.

Če se hoče temu odpomoči, morajo zakoni stremeti za tem, da nudijo pomoč, toda ne na škodo splošno narodnih dobrin ali kogarkoli. —

Niti občine niti jaz nismo poklicani, da vodimo direktno kontrolo nad izdatki in dohodki.

Mnenja pa sem, da je na tem zainteresiran slehern davkoplavevalec ter je zadeva občega interesa, da se razdele bremena enako za vse. —

Če obremenuje država n. pr. sol, vžigalice, sladkor itd., torej predmete, ki so za vsakdanje gospodarstvo nujno potrebni, s posebnimi davščinami (monopol, trošarina), bi bilo po mojem skromnem mnenju samo naravno, da obremeni s trošarino tudi vino in žganje, ki ni neobhodno potreben življenski predmet in to tembolj, ker je narod vajen plačevati te davščine že od nekdanj (15. stoletje), vsaj v severnih predelih države.

Priznam, da je bil prej način kontrole po zakonu o drž. trošarini trd in zlasti v južnih pokrajinah države osovražen, toda ta način kontrole, ki je v jedru glavni vzrok ali povod spremembam troš. zakona, bi se dal omiliti in prikrojiti tako, da bi ne žalil občut-

ljivosti proizvajalca in ne omejeval razmaha trgovine s pridelki vinogradništva.

Radi prednjih ugotovitev in spričo znane resolucije zveze vinogradnikov, je nujno potrebno, da zavzame vlada odločno stališče, ki naj vpoštevajoč vse navedene okolnosti najde srednjo linijo pri rešitvi tega tako perečega vprašanja.

Težnja banovin, občin in vsakega nezainteresiranega poedinca gre za tem, da se uvede zopet kontrola nad prometom v prodaji vina in žganja, ker ni dvoma, da je v prvi vrsti baš ta ukinitve neposreden vzrok vsem prej navedenim kvarnim posledicam sprememb in dopolnitev zakona o drž. trošarini.

Abstrahiram od škode, ki jo ima od tega država in banovina kot fiskus, opozarjam pa na škodo, ki jo trpi narod v moralnem in socialnem pogledu ter na škodo občine, čije posledice nosi na vse zadnje narod sam.

Zdrav instinkt naroda kaže, da je v vseh sličnih slučajih najbolj zdravo načelo: *Salus regni suprema lex esto* —, toda pod pogojem *vox populi, vox Dei*.

Pavšalna trošarinska taksa je bila doslej nepravilna.

Resolucija zveze vinogradnikov predlaga novo skalo za trošarinsko takso. Mnenja sem, da je tako obdavčenje nepravilno, ampak edino pravilno samo obdavčenje po konzumu.

Točka glede kontrole, kako vrši vinogradnik prodajo svojega pridelka, pa je vsekakor samo formalnega značaja, ter je vsaka taka kontrola problematična ter bi bila — če ne nemogoča — odioznejša od prejšnje.

V interesu obče socialnih in efčnih narodnih pridobitev, in specialno radi koristi občin, plediram torej javno za revizijo sprememb in dopolnitev zakona o državni trošarini od 18. aprila 1932 s tem, da se zopet uvede kontrola glede prometa z vinom in žganjem ter predlagam, da se v tem pogledu ukinejo citirane spremembe in dopolnitve, kakor se je svoječasno ukinitel zloglasni žitni režim.

Caveant consules!

V. S.

Zakon o organizaciji gasilstva

Dne 26. julija 1933 je dobil obvezno moč novi zakon o organizaciji gasilstva, s katerim je gasilstvu priznan oni veliki pomen, ki mu pripada ne samo kot veliki stanovski organizaciji, ampak tudi kot veliki nacionalni organizaciji. Z novim zakonom so namreč

naloge gasilstva razširjene; poleg stanovskega delovanja, posvečenega zaščiti imovine in življenja svojega bližnjega zoper požar in pomoči ob elementarnih in drugih nezgodah, je gasilstvo prevzelo tudi delo za nacionalno, kulturno in prosvetno povzdigo svojega članstva in ostalega prebivalstva.

Ker zadeva novi zakon o organizaciji gasilstva z nekaterimi določili tudi občine, je potrebno, da se le-te seznanijo z njegovimi glavnimi določbami.

Po zakonu sestavljajo gasilsko organizacijo gasilske čete, župe, zajednice in gasilska zveza kraljevine Jugoslavije. Gasilske čete smejo obstojati z naslednjimi nazivi: prostovoljne, industrijske in zavodske, poklicne (profesionalne) in obvezne gasilske čete.

Prostovoljna gasilska četa je sestavljena neglede na spol iz potrebnega števila telesno in moralno sposobnih državljanov kraljevine Jugoslavije, ki so dovršili 18. leto starosti, ter obstoji lahko v vsaki občini in vasi, kjer se dá sestaviti najmanjša edinica 15 gasilcev. Tuji državljani smejo biti člani gasilske čete samo po odobritvi ministra za telesno vzgojo naroda. Prostovoljna gasilska četa ima lahko izvršujoče, podporne in častne člane ter naraščaj, ki pa ne spada v članstvo čete. Naraščaj tvori mladina od dovršenega 12. do 18. leta starosti brez razlike spola, njegova dolžnost pa je, da se usposablja za gasilsko, sanitetno in prijavno službo. Prostovoljno gasilsko četo upravljajo skupščina, upravni odbor, poveljstvo in nadzorni odbor. Upravni odbor je sestavljen iz predsednika, vseh članov poveljstva, tajnika, blagajnika, predstavnika vojske in mornarice (če je na sedežu prostovoljne gasilske čete kaj vojske), predstavnika upravnega oblastva (če je gasilska četa na sedežu sreza ali sreske izpostave) in predstavnika občine, ki ga imenuje predsednik občine (župan). Člane upravnega odbora voli skupščina za tri leta izmed gasilcev in sicer izmed izvršujočih članov, predsednika, tajnika in blagajnika pa voli lahko tudi izmed podpornih članov. Poveljstvo prostovoljne gasilske čete je sestavljeno iz poveljnika čete, njegovega namestnika, tajnika, oddelnih vodij, orodjarja, občinskega inženjerja in občinskega zdravnika. Prostovoljna gasilska četa prestane, če to sklene skupščina čete ali če jo pristojno upravno oblastvo razpusti. Skupščina prostovoljne gasilske čete, ki je sklenila prestanek čete, je upravičena razpolagati s preostalo imovino in priborom, toda samo v gasilske namene. Če tega ni storila ali če je prostovoljna gasilska četa razpuščena po pristojnem upravnem oblastvu, se morajo najprej poplačati dolgovi čete; preostala gotovina z gasilnim orodjem, priborom in opremo vred pa izročiti občinski upravi dotič-

nega kraja, ki mora gotovino plodonosno naložiti, inventar pa po njegovem namenu uporabljati. Če pa se v dotičnem kraju ne ustanovi v treh letih nova gasilska četa, prevzame občinska uprava imovino z vsem prirastkom in inventar ter ga uporabi izključno v gasilske namene.

Za osnovanje novih prostovoljnih gasilskih čet je potrebno, da se ustanovitelji obrnejo h gasilski župi svojega sreza ali pa gasilski zajednici, od katere bodo prejeli navodila in izvode pravil. Ustanovitelji morajo nato podati pristojnemu občemu upravnemu oblastvu druge stopnje po občem upravnem oblastvu prve stopnje prijavo in tej priložiti v petih enakih izvodih pravila prostovoljne gasilske čete, ki morajo biti podpisana najmanj po treh ustanoviteljih. Ti ustanovitelji izvrše vpis izvršujočih in podpornih članov in kadar se prijavi po zakonu zadostno število (15) izvršujočih članov kakor tudi članov za sestavo upravnega in nadzornega odbora, skličejo ustanovno skupščino. Po izvršitvi tega prične prostovoljna gasilska četa svoje redno delo.

Industrijske in zavodske gasilske čete osnujejo dotična industrijska podjetja in zavodi, ki jih odredi minister za telesno vzgojo naroda sporazumno z resortnimi ministri. Industrijske in zavodske gasilske čete so zasebne. Notranje odnose urejuje samo dotično podjetje ali zavod, toda v strokovnem pogledu se morajo ravnati po pravilih gasilske zveze kraljevine Jugoslavije.

Poklicne (profesionalne) gasilske čete morajo imeti vsi kraji, ki imajo več ko 50.000 prebivalcev, neglede na to, ali obstoje v takem kraju gasilske čete ostalih nazivov. Na vsakih začelih 4000 prebivalcev mora biti po en uslužbenec čete, ne sme pa biti manj ko 15 gasilcev. V vseh krajih od 10.000 do 50.000 prebivalcev, kjer obstoji prostovoljna gasilska četa, morajo občine vzdrževati poleg prostovoljne gasilske čete poklicne gasilce, ki se dodeljujejo prostovoljni gasilski četi. V teh krajih pride na vsakih 5000 prebivalcev po en poklicni gasilec.

Poklicne (profesionalne) gasilske čete se ustanavljajo po štatutih, ki jih izda dotična občina ter so v administrativnem, disciplinskem in v pogledu finansiranja podrejene občinam, medtem ko so v strokovnem pogledu podrejene gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije.

Obvezne gasilske čete morajo osnovati občine v vseh mestih z manj ko 50.000 prebivalci, v trgih in kopališčih kakor tudi v zaokroženih naseljih z najmanj 2000 prebivalci, to pa le tedaj, če nimajo poklicne gasilske čete od najmanj 15 gasilcev ali prostovoljne gasilske čete. V vseh teh

krajih, ki imajo več ko 10.000 prebivalcev, pa se morajo osnovati obvezne gasilske čete z najmanj 15 gasilci in so te občine dolžne nabaviti potrebne gasilne priprave in opremo za gašenje.

Obvezne gasilske čete se ustanovljajo po sklepu občinskega odbora dolične občine. Člani obvezne gasilske čete so občinski uslužbenci, ki morajo biti kot gasilci strokovno izučeni v ravnanju z gasilnimi pripravami. Ker je inicijativa in vse gasilsko delo v rokah občine, nima obvezna gasilska četa svojih četnih pravil, ki urejujejo notranje odnošaje, pač pa veljajo za njo v pogledu strokovnega delovanja predpisi gasilske zveze kraljevine Jugoslavije.

Prostovoljne, poklicne in obvezne gasilske čete se smatrajo po zakonu za javne gasilske čete, ki se štejejo, kadar vodijo nadzor nad požarno obrambo in ob izvrševanju dolžnosti pri požaru samem, za javne organe, na katere prenese občinska uprava del svoje oblasti, ki se nanaša na požarno varnost po požarno-policijskih predpisih.

Vse gasilske čete enega upravnega sreza sestavljajo gasilsko župo, katere sedež je na sedežu sreskega načelstva. Župo vodijo župska skupščina, uprava in nadzorni odbor.

Vse gasilske župe ene banovine sestavljajo gasilsko zajednico te banovine na sedežu kr. banske uprave. Gasilsko zajednico vodijo skupščina, osrednji odbor, starešinstvo in nadzorni odbor.

Vrhovni predstavnik in vodja vseh gasilskih organizacij v državi je gasilska zveza kraljevine Jugoslavije, katere sedež je v Beogradu ter sestoji iz zvezne uprave in zveznega starešinstva.

Novi zakon o organizaciji gasilstva je gasilstvu zagotovil za njegovo nemoteno delovanje veliko gmočno pomoč. Po zakonu trpe namreč gmočne izdatke za vzdrževanje gasilskih organizacij vse domače in inozemske zavarovalnice zoper požar; zasebna industrijska podjetja in zavodi; ministrstvo za telesno vzgojo naroda; vsa ministrstva, v katerih področju so osnovane gasilske čete; vse občine, kjer gasilske čete obstoje ali se morajo po novem zakonu ustanoviti in končno gasilske organizacije iz prispevkov svojih članov, daril, volil, dohodkov od prireditelj in podobno.

Vse zavarovalne družbe (delniške in vzajemne) in društva zoper požar ter vobče vsak trgovinski obrat, ki se bavi z zavarovanjem zoper požar, morajo plačevati iz lastnih sredstev 6% od premij, pobranih za požarno zavarovanje objektov, ki leže na ozemlju kraljevine Jugoslavije. Ta prispevek se ne sme priraču-

niti k premiji. Prispevke bodo pobirale banske uprave, vsaka za svoje teritorijalno območje. Iz teh prispevkov se ustanovi v vsaki banovini gasilski sklad te banovine. Iz banovinskih gasilskih skladov se dodeljuje 10 % gasilski zvezi kraljevine Jugoslavije, 20 % gasilski zajednici banovine, 10 % gasilskim župam v banovini in 60 % prostovoljnim in poklicnim gasilskim četam v banovini. Gasilskim četam dodeljene vsote so namenjene za nabavo in popravilo gasilnih priprav, pribora in opreme, za odpremo sposobnih gasilcev v gasilske tečaje in za vse redne izdatke, določene z odobrenim proračunom.

Tiste občine, ki so po novem zakonu zavezane ustanoviti gasilske čete in nabaviti potrebno orodje in opremo za gašenje, kakor tudi občine, v katerih obstoje prostovoljne gasilske čete, morajo po svoji zmožnosti dajati v ta namen na razpolago gmojna sredstva za postopno nabavo gasilnega orodja in opreme za gašenje.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Občina je zahtevala odkupnino za ljudsko delo tudi od župnika po § 40. v vezi s § 41. zakona o samoupravnih cestah. Občina je mnenja, da je župnik dolžan plačati predpisano odkupnino, ker plačuje preko 100 dinarjev letnega neposrednega davka od nadarbinskega zemljišča. Župnik se plačilu upira, češ, da se mu itak že odteguje tridnevna plača letno za odkupnino. Pri tem se sklicuje na neki odlok kraljevske banske uprave v Ljubljani, češ, da se dohodek nadarbinske zemlje zaračunava v kongruo, za katero pa se mu že odteguje odkupnina za kuluk. Prosimo pojasnila, ali je to stališče župnikovo pravilno oziroma, kaj naj ukrenemo, da prisilimo župnika k plačilu odkupnine?

Odgovor: Razpis kraljevske banske uprave z dne 29. junija 1931., V. No. 136/327, katerega ima najbrže župnik v mislih, se glasi: »Po § 38. zakona o nedržavnih cestah v zvezi s členom 4. pravilnika o ljudskem delu, plačujejo duhovniki-nadarbinarji obvezno odkupnino za ljudsko delo v znesku tridnevne plače brez ozira na draginjsko doklado in stanarino. — Ker se dohodki nadarbinskih zemljišč in drugih nepremičnin zaračunajo v kongruo, od katere se plačuje označena odkupnina, se na neposredni davek nadarbinskih nepremičnin po zakonu ne more odmerjati in pobirati posebna dajatev na račun ljudskega dela, odnosno obvezne odkupnine v smislu zakonitih predpisov. To načelno pojasnilo naj se uvažuje pri izterjevanju obvezne odkupnine od duhovnikov-nadarbinarjev po odredbi členov 21. in 22. pravilnika o ljudskem delu.«

Če to tolmačenje kraljevske banske uprave ni dovolj jasno ali ga smatrate za nezadostno, povzročite upravni spor, da se slučaj razčisti v vseh upravnih instancah in eventualno pred upravnim sodiščem. Stranki izdajte pravilno odločbo za plačilo odkupnine s pravilnim pravnim poukom. Če se ne pritoži na nadrejeno oblastvo po občini, postane odločba občine izvršna, če pa stranka vložiti pritožbo, je treba čakati na njeno rešitev. Proti tej drugoinstančni rešitvi je treba vložiti pritožbo na ministrstvo oziroma tožbo na upravno sodišče, kakor se pač glasi pravni pouk. Pritožbo oziroma tožbo vložiti stranka ali občina, če ni z drugoinstančno rešitvijo zadovoljna.

Vprašanje: V naši občini je združna elektrarna, ki dobavlja električno silo tudi občini. Ali in koliko davka na poslovni promet se mora odtegniti od dobave električnega toka? Za napeljavo električnega omrežja, ali se davek na poslovni promet odtegne od celega računa ali le od montaže?

Odgovor: Občinske in banovinske elektrarne so sploh proste davka na poslovni promet po členu 8. točka 1. zakona o davku na poslovni promet iz leta 1922. Vse druge elektrarne, torej tudi zadrugne, morajo ta davek plačati od oddajanja toka, instalacij in popravil v izmeri po 1% do 15. avgusta 1932., od takrat dalje pa po 2% od zaračunanega zneska. V Vašem slučaju je morala občina odtegovati do 31. marca 1931. po 1% splošnega poslovnega davka od vsega prometa, torej tudi od dobavljenega materiala in napeljave električnega omrežja na sploh, od 1. aprila 1931. dalje pa odteguje občina 1% splošni davek le od montaže (promet uslug oziroma storitev), dočim plača od dobavljenega materiala že trgovec oziroma producent sam skupni davek na poslovni promet.

Vprašanje: Naša občina namerava najeti posojilo za gradnjo voda. Baje so občinska posojila prosta vsakterih taks in drugih državnih pristojbin. Ali je to res in po katerih zakonitih predpisih?

Odgovor: Res je! Člen 1. zakona z dne 31. maja 1929, »Uradni list« z dne 30. junija 1929, št. 65/277, se glasi: »Plačevanja taks in davkov so oproščeni vsi posli glede posojil, ki jih najemajo v inozemstvu ali v državi sami samoupravna telesa (občine, srezi, oblasti) v svoji pristojnosti za javne namene.«

Vprašanje: Kdo izdaja odločbe o tem, ali so občinski računi bili pravilno položeni, kakor zahteva točka 5. § 28. zakona o občinah in kdo je upravičen razrešiti take občinske odbornike, ki so s položitvijo računov v zaostanku?

Odgovor: Ban! § 129. zakona o občinah pravi: »Ban razreši predsednika občine, člane občinske uprave in odbornike, čim se ugotovi, da nimajo pogojev, ki se zahtevajo v tem zakonu. Odločba o razrešitvi v primeru iz točke 4. § 28. velja od dneva, ko se je primer pojavil.« — (Točka 4. § 28. pravi, da ne morejo biti občinski odborniki fisti, ki so občinski dobavitelji, podjetniki občinskih del in zakupniki občinske imovine in dohodkov). — Proti odločbi bana je dopustna pritožba na upravno sodišče v roku osmih dni, proti razsodbi slednjega pa ni nadaljnega pravnega sredstva.

Vprašanje: Krajevna kontrola pri Dravski finančni direkciji nam je vrnila občinske račune in zahteva dokaz, ali in koliko poslovnega davka je občina pobrala in odvedla davčni upravi. Pojasnite, kedaj, od katerih računov in v kateri izmeri se mora poslovni davek pobirati?

Odgovor: Poslovni davek se mora odtegniti oziroma pobrati najkasneje takrat, ko se poravna račun iz občinske blagajne. Glede izmere poslovnega davka velja sledeče: Do 15. avgusta 1932 se je pobiral 1% splošni davek na poslovni promet, od 16. avgusta 1932 dalje pa se mora odtegovati po 2%. — Dalje razločujemo pri odtegovanju poslovnega davka dve dobi: Do 31. marca 1931 je morala občina odtegniti od vsakega računa 1%ni splošni davek na poslovni promet, od 1. aprila 1931 dalje pa je občina dolžna pobirati splošni poslovni davek le od takih računov, ki niso podvrženi skupnemu davku na poslovni promet. Katero blago pa je podvrženo skupnemu davku na poslovni promet, je razvidno iz tarife, ki je priložena uredbi o skupnem davku na poslovni promet z dne 14. marca 1931, »Službeni list« z dne 17. aprila 1931, št. 36.

Vprašanje: Občinski odbor je mojo prošnjo za priznanje članstva ugodno rešil. Sreski načelnik pa je v zmislu § 125. zakona o občinah ta sklep zadržal. Ali imam pravico se pritožiti proti tej odločbi sreskega načelstva?

Odgovor: Ne! Po predpisih omenjenega paragrafa se more pač pritožiti proti odločbi sreskega načelstva, s katero se je zadržala izvršitev kakšnega sklepa občinskega odbora, občinski odbor sam, nikakor pa ne stranka, ki je bila morebiti s tem sklepom prizadeta. — Stranka ima možnost pritožbe po predpisih § 135. zakona o občinah šele takrat, ko je dobila v svoji osebni zadevi rešitev od občine.

Vprašanje: Občina je nabavila neposredno od tovarne cementne cevi. Ali in koliko poslovnega davka mora občina odtegniti od računa?

Odgovor: Če so bile cevi nabavljene do 31. marca 1931, se odtegne 1% splošni davek na poslovni promet. Če pa se je nabava izvršila po 1. aprilu 1931, se poslovni davek ne odtegne, ker so cementni izdelki po tarifni postavki 604. tabele, ki je priložena uredbi o skupnem davku na poslovni promet, tega davka prosti od takrat dalje.

Vprašanje: Občina je naročila neposredno iz tovarne železne postelje in odeje za občinsko ubožnico. Ali in koliko poslovnega davka se mora odtegniti?

Odgovor: Za neposredno iz tovarne naročeno blago plačuje od 1. aprila 1931 tovarna sama kot izdelovalka skupni davek na poslovni promet, za to ga občina za to dobo ne sme odtegniti, pač pa za dobo do 31. marca 1931 v izmeri 1% od računске vsote. — Ako pa je bila dobavna pogodba sklenjena pred 1. aprilom 1931, blago pa dobavljeno pozneje, je treba od take dobave še vedno odtegniti 1%ni splošni davek na poslovni promet.

Vprašanje: Kakšen pristavek je treba napisati na račun, ki je poslovnega davka prost, in kdo je dolžan ta pristavek pripisati?

Odgovor: Pristavek, da je skupni davek na poslovni promet plačan neposredno pri trgovcu oziroma producentu, mora zabeležiti na račun trgovca oziroma producenta sam. Pri takih računih je potem občina oproščena dolžnosti odtegniti splošni davek na poslovni promet. Za pravilnost izjave pa odgovarja seveda oni, ki jo je podal in zabeležil na računu.

Vprašanje: Proračun naše občine za leto 1933 je kraljevska banska uprava odobrila, a je pri tem nekatere postavke znižala. Ali je mogoča pritožba proti tej odločbi banske uprave?

Odgovor: Nel Ministrstvo za finance, kateremu so bile slične pritožbe predložene, je s svojim razpisom z dne 18. aprila 1933, VII. br. 4450, določilo, da je odločba kraljevske banske uprave, s katero je rešen občinski proračun, končno veljavna in da proti njej ni dopustna pritožba.

Gč.

Iz Županske zveze v Ljubljani

Finančno pravo. Naša finančna književnost, osobito pa naši poslovni krogi občutno pogršajo sistematično sestavljene in pregledno urejene knjige, v kateri bi bili zbrani najrazličnejši, po vseh mogočih zakonih, uredbah in pravilnikih raztreseni predpisi finančne stroke. Pri teh okolnostih je vsekakor davčnim organom otežkočeno pravilno in zakonito poslovanje, še bolj pa davkoplačevalcem, orientirati se glede svojih davčnih obveznosti. Iz zgoraj navedenih razlogov je sestavil naš strokovnjak v finančnih zadevah g. Sušec Štefan, načelnik fin. oddelka banske uprave v pok., knjigo »Jugoslovansko finančno pravo; neposredni davki, drž. trošarina in taksec«. Za vsakogar, ki rabi informacije o raznih vrstah drž. davkov, bo knjiga najprikladnejše sredstvo. Praktičen in razviden vsebinski pregled omogoča tudi nestrokovnjaku, da hitro in brez težave najde zakonske predpise, za katere se zanima. Prav tako bo služila omenjena knjiga za studij finančnim kandidatom, slušateljem Irgovskih akademij in visokošolcem pravne fakultete. Vsebinsko je razdeljena knjiga na občni in specialni del. Občni del nas seznanja z osnovnimi principi davčne administracije in njihovo strukturo. V specialnem delu razpravlja avtor pod poglavjem neposrednih davkov o zemljarini, zgradarini, pridobnini, rentnini, družbenem davku, uslužbenskem davku, o splošnem in skupnem prometnem davku, o davku na luksuz, davku na neozenjene osebe in o vojnici. V naslednjem poglavju se govori v sistematični celoti o veljavnih predpisih drž. trošarine, da se more vsak producent in prodajalec trošarinskih predmetov detajlno poučiti in orientirati o svojih obveznostih. Nadalje razpravlja avtor v pregledni obliki o obsežni materiji zakona o takсах i zakona o sodnih takсах. Vsaka tarifna postavka taksnega zakona se obravnava samostojno, z vsebinskim napisom tarifne postavke ter navaja pri tem najvažnejša določila iz taksnega in pristojbinskega pravilnika. V taksnem delu je knjiga vprav ustvarjena za ročno uporabo upravne in fin. uradništva, sodnikom, advokatom, notarjem, funkcionarjem občin, župnišč, družb, denarnih zavodov in zadrug. Knjiga obsega okoli 360 strani srednjega formata in stane v platno vezana Din 100.—, v prednaročilu do 1. novembra 1933 pa le Din 80.—, plačljivo po dostavitvi. Na željo bi se dovolilo odplačilo v dveh obrokih. Naročila, odnosno predplačila naj se z navedbo natančnega naslova pošiljajo na naslov: Tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23.

Vsem županstvom in občinskim odbornikom. Mestna občina ljubljanska bo začela z novim letom izdajati svojo revijo »Kronika«. Revija bo poleg izbranega čliva prinašala sodobne probleme občinskega gospodarstva, zgodovinski razvoj občine in bo bogato ilustrirana. Letna naročnina znaša samo Din 60.—. Revijo

najtopleje priporočamo z željo, da bi vsaka občina in vsak občinski odbornik bil njen naročnik. Prepotrebna je izobrazba javnih funkcionarjev in temu služila bo tudi ta revija. Naroča se pri mesnem načelstvu v Ljubljani, oddelek 1./5. Ker bo naklada omejena, prosimo vse, ki se zanimajo za to revijo, da takoj sporoče z dopisnico svoj naslov, da se pridobi število, kolikor bo iste tiskane.

Vsem naročnikom smo poslali opomine na plačilo naročnine. Prosimo vse one, ki naročnine še niso poravnali, da to store v najkrajšem času.

Članarino Županske zveze ni še poravnalo mnogo članic. Prosimo, da izvrše svojo dolžnost napram svoji organizaciji čimprej.

Povrnitev odgonskih stroškov. Mnoge občine se obračajo na razne mero-dajne osebe v zadevi povrnitve odgonskih stroškov. Opozoriti moramo vse občine, da kr. banska uprava nima nobenih kreditov na razpolago za križje odgonskih stroškov. Za povrnitev letošnjih stroškov je kredit predviden v državnem proračunu ministrstva za notranje zadeve. Vse prejšnje terjatve morajo pa občine prijaviti kr. banski upravi (ako to še niso storile), da jih prijavi ministrstvu kot terjatve iz prejšnjih let. Občine se naj ravnajo točno po tozadevnih zakonskih predpisih.

Vsem županstvom in mestnim načelstvom. Kr. banska uprava Dravske banovine je izdala sledeče navodilo: Člen 5., točka 6., zakona o taksah predpisuje, da so oproščeni od plačila v administrativnih sporih pri vseh oblastvih zaradi pridobitve šolskega spričevala siromašne osebe, ki dokažejo svoje siromaštvo s potrdilom pristojnega oblastva.

V tem določilo kakor tudi v določenih točke 16. do 27. člena 1. taksnega in pristojbinskega pravilnika je točno naznačeno, kako se izstavlja to potrdila ter kakšni podatki se morajo zbrati, da se ta potrdila smejo izdati.

Opazilo se pa je, da pristojna oblastva (občine) pri izstavljanju teh potrdil ne postopajo po zgoraj navedenih zakonskih predpisih o zbiranju podatkov in ugotavljanju siromaštva dotične osebe, temveč da zelo brezbrizno izstavlja to potrdila na jamstvo dveh oseb, katerima je poklic dejanje teh jamstev za izvestno nagrado, čeprav jima je v mnogih primerih tudi oseba, za katero dajeta jamstvo in njeno imovinsko stanje popolnoma neznan. Radi tega se dogaja, da prejme potrdilo o siromaštvu oseba, ki tega potrdila ne bi nikdar mogla dobiti, ako bi pristojno oblastvo (občina) postopalo strogo po zakonu.

Ker potrdila o siromaštvu zelo tangirajo državne dohodke, je ministristvo financ odredilo strogo kontrolo pravilnosti vsakega izstavljenega potrdila o siromaštvu. To kontrolo morajo vršiti občasno uradniki davčnih uprav pri občinah svojega področja in sicer tako, da mora biti vsako izstavljeno potrdilo o siromaštvu preizkušeno v pogledu pravilnosti. Za preizkuševanje pravilnosti teh potrdil se davčne uprave smejo posluževati organov finančne kontrole. O vsaki dokazani nepravilnosti potrdil morajo ti organi sestaviti poročilo in dalje postopati po zakonu tako proti izstavitelju teh potrdil kakor tudi proti onim, ki ta potrdila uporabijo v svojo korist.

Da bi županstva pri izstavljanju potrdil o siromaštvu pravilno poslovala, priporočam županstvom, da točno proučijo določila o izstavljanju teh potrdil, t. j. določila čl. 5., točka 6., zakona o taksah in določila točke 16.—27., člena 1. taksnega in pristojbinskega pravilnika. K določilu člena 5., točka 6., odstavek (b), se pripominja, da se po uveljavljanju zakona o sodnih taksah (§ 45., t. 2., al. (1)) smejo potrdila o siromaštvu uporabljati samo še v administrativnih sporih pri vseh oblastvih in zaradi pridobitve šolskega spričevala. Za oprostitev plačila taks v civilnih sporih, pri kaznivih dejanjih na tožbo privatnih oseb in pri zakonskih pravicah pa služijo potrdila o imovinskem stanju, ki jih izdajajo tudi občine. Za izstavljanje teh potrdil o imovinskem stanju pa veljajo določila uredbe o izdajanju in potrjanju potrdil o imovinskem stanju od meseca januarja 1932, »Službeni list kraljevske banske uprave Dravske banovine« od 6. februarja 1932, kos 10.

Končno opozarjam županstva na to, da so občinski organi po kazenskem zakonu (§ 397.) odgovorni za izdajo lažne listine, če bi izdali potrdilo o siromaštvu:

1. osebi, ki po svojem imovinskem stanju ali po vsoti neposrednega davka, ki ga plačuje v dotični občini, nima pravice do potrdila;

2. osebi, ki predloži neresnično izdajo o svoji imovini ali o davku v drugem kraju, če so občinski organi vedeli za neresničnost izjave ali če prijave niso preizkusili.

Razsodbe upravnega sodišča

Upravno sodišče je pod štev. A 124/29-7 z dne 1. maja 1930 na tožbo A, Irgovca iz B, zoper odločbo mestne občinske uprave v B z dne 22. oktobra 1929, št. 27.969/3312, glede višine hodnika razsodilo tako-le:

Osporovani upravni akt se radi nezakonitosti razveljavi.

Razlogi

A iz B je vložil dne 15. aprila 1929 prošnjo na mestni magistrat v B, da se popravi oziroma asfaltira pešpot pred hišami št. 42, 44 in 46 Aleksandrove ulice. Glasom zapisnika, ki se je sestavil povodom ogleda na licu mesta dne 25. junija 1929, se je ugotovilo, da je označeni hodnik v slabem stanju, da je poprava potrebna in sta lastnika hiš št. 42 in 44 C in A privolila, da se hodnik na njih stroške asfaltira.

Ko se je začelo asfaltiranje hodnika, je A v vlogah z dne 29. avgusta 1929, 2. in 5. septembra 1929 na mestni magistrat protestiral proti znižanju hodnika pred svojo hišo in zahteval, da se napravi hodnik v isti višini, kakor je bil prej; v vlogah z dne 9. septembra 1929 in 10. septembra 1929 je to zahtevo ponovil ter dodal, da je povodom dne 25. junija 1929 vršenega ogleda izrecno vprašal stavbno komisijo, bode li novi tlak položen v isti višini, kakor stari, na kar pa ni dobila odgovora. Na vse te vloge je mestni magistrat z odlokom z dne 16. septembra 1929, št. 26.579/3154 obvestil A, da ostane hodnik v izvršeni višini. Zoper ta odlok se je A pritožil na občinski svet, ki je v svoji seji dne 10. oktobra 1929 prizvil zavrniti.

Zoper odločbo občinskega sveta, ki je bila dostavljena A dne 25. oktobra 1929, je le-ta dne 15. novembra 1929 vložil tožbo na upravno sodišče. V tej tožbi navaja, da upravno oblastvo ni vpoštevalo predpisov postopka in da ni pravilno uporabilo zakona, kajti:

1. mestni magistrat bi bil moral ob priliki komisijskega ogleda upoštevati tožiteljeve zahtevke, da se višina hodnika ne sme spremeniti, isto v zapisniku zabeležiti in s tem omogočiti mestnemu magistratu na svojem kolegialnem obravnavanju in mestnemu občinskemu svetu pravilno presojo;

2. mestni magistrat je prevzel napravo hodnika na stroške tožitelja in bi bil moral tudi vpoštevati njegove želje, § 40. stavbnega reda za Štajersko mu nikakor ne daje pravice, da bi smel nivel pločnika samolastno in proti volji hišnega lastnika znižati;

3. škoda tožitelja bi znašala, ako se hodnik ne zviša na prejšnjo višino, več kakor 100.000 Din, ker bi moral kletni strop znižati in izdelani portal trgovine predrgučiti; od mestnega magistrata obljubljeni vklesanje 2. stopnice v že obstoječo stopnico se nikakor ne da napraviti, ker so v stopnice ulite traverze, na katere je uprta cela trinadstropna hiša in bi vsled razlezenja traverz nastopila nevarnost, da se zruši celo poslopje. Mimogrede je pa taka stopnica tudi nepraktična. Razen tega je pa uvoz v dvorišče zvišan tako, da se morajo kolesa avtomobilov, ki vozijo v dvorišče in iz dvorišča, pokvariti.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče sledeče preudarilo:

Upravno sodišče je moralo prilikom te tožbe predvsem preiskati, ali ni odločalo v predhodnem upravnem postopanju nepristojno upravno oblastvo, odnosno ali ni morda tožitelj zaradi nepravilnega pouka o pravnih sredstvih vložil tožbo na upravno sodišče.

Po § 29. novega zakona o poslovnem redu pri državnem svetu in upravnih sodiščih je zoper upravne akte občinskih oblastev, s katerimi se kršijo pravice ali neposredno osebne koristi poedincev, dopustna pritožba na prvo nadrejeno upravno oblastvo.

Pod prvim nadrejenim upravnim oblastvom pa je razumeti le ono upravno oblastvo, ki stoji izven občinske organizacije in mu gre po ustroju javne uprave nadzor nad občinami sploh. Torej ne le takrat, kadar ima v prvi stopnji odločati občinski odbor (občinski svet), nego tudi takrat, kadar odloča v prvi stopnji županstvo (starešinstvo, mestni magistrat), gre pritožba neposredno na nadzorno državno oblastvo, t. j. na sresko načelstvo, odnosno na kr. bansko upravo.

V Sloveniji izdani občinski redi predvidevajo sicer tudi v okviru občinske organizacije same dvoje, v odnošaju pod- in nadrejenosti se nahajajočih občinskih oblastev, namreč občinski odbor (občinski svet) kot sklepajočega in nadzirajočega organa in župana (samega ali s starešinstvom,

odnosno mestni magistrat) kot izvršujočega upravnega organa. Že iz teh kompetenc izvira, da velja za glavno načelo občinskega ustroja,

a) da občinski odbor vobče sklepa o občinskem posvetovanju in župan dotične sklepe izvršuje in po njih upravlja, dalje

b) da občinski odbor nadzira način poslovanja in se prepriča, ali je župan s pomožnimi organi izvršil odborove sklepe.

Ne more se torej reči, da bi ta dva organa že zavoljo tega morala biti dve upravni stopnji tudi v rednem pritožnem postopanju. Vendar sta doslej bila oba organa tudi v medsebojnem razmerju posebni upravni instanci in to zbog nekaterih nadaljnjih zakonitih odredb v občinskih redih samih in deloma zbog odredb v posebnih deželnih zakonih ob pritožnem postopanju zoper odločbe občinskih in drugih avtonomnih oblastev. Po teh predpisih odloča občinski odbor (občinski svet) v mestih z lastnim štatutom kot višja upravna instanca o pritožbah zoper odločbe občinskega starešinstva (mestnega magistrata) v stvareh lastnega občinskega delokroga, a o pritožbah zoper prvostopne ali drugostopne odločbe občinskega odbora nadrejeni višji samoupravni edinici (deželni ali okrajni samoupravi) pripadajoče oblastvo. Drugače je to bilo v stvareh: prenesenega občinskega delokroga ter je glede njih zoper prvostopne odločbe občinskih oblastev (vobče je to županstvo ali starešinstvo ali mestni magistrat) dopuščena bila le pritožba na državno nadzorno upravno oblastvo (okrajno glavarstvo, deželna vlada, pokrajinsko namestništvo). Zlasti kaznovanje v krajevno-policijskih zadevah je spadalo v prenešeni delokrog. Na ozemlju bivše Štajerske je že izza leta 1875 s posebno novelo k občinskemu redu bilo odrejeno, da je o pritožbah zoper vse krajevno-policijske uredbe občinskega odbora kakor tudi o pritožbah zoper krajevno-policijske odredbe občinskega predstojništva (županstvo) odločalo okrajno politično oblastvo. Te krajevne policijske stvari niso obsegale le policijske kazni, nego krajevno policijo v vsem svojem obsegu, torej tudi glede onih krajevno-policijskih stvari, ki so spadala v lastni delokrog občin. Narodna vlada SHS v Ljubljani je s svojo naredbo od 14. novembra 1918, »U. list« kos 11., o prehodni upravi na njenem ozemlju uvedla to načelo za vso Slovenijo. Pritožba v rednem pritožnem postopanju od županstva na občinski odbor je bila odslej možna le v ostalih, ne h krajevni policiji spadajočih stvareh lastnega delokroga. Le v mestnih občinah z lastnim štatutom (Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj) je občinski svet bil še nadalje druga redna instanca v vseh stvareh, ki so spadale v lastni občinski delokrog in v katerih je mestni magistrat v prvi stopnji odločal.

S § 29. novega zakona o poslovnem redu pri državnem svetu in upravnih sodiščih iz leta 1929 se je dosedanj neenaki postopek o pritožbah kolikor toliko izjeldnačil za vse občine v Sloveniji in gre torej:

a) pri občinah, ki ne vrše poslov občega upravnega oblastva prve stopnje, pritožba zoper krajevno-policijske odločbe županstva brez izjeme gre li za stvar prenesenega ali lastnega delokroga, potem vobče v stvareh prenesenega delokroga, če zakon česa drugega ne predpiše, neposredno na sresko načelstvo (sresko izpostavo), v ostalih stvareh pa neposredno na bansko upravo (preje vobče na oblastno samoupravo, odnosno na velikega župana);

b) pri mestnih občinah, ki jim je poverjeno opravljanje poslov občega upravnega oblastva prve stopnje, gre pritožba zoper odločbe mestnega magistrata neposredno na bansko upravo.

Izključeno je torej poslovanje občinskega odbora (občinskega sveta), kot redna pritožna instanca v vsem svojem obsegu in vrši občinski odbor one posle, ki so po zakonih naloženi občinskemu odboru kot prvi stopnji. To seveda ne izključuje, da bi občinski odbor ne smel dajati županstvu navodila za vršenje svojih poslov, v kolikor to tudi ni po zakonu zabranjeno.

K takemu tolmačenju § 29. zakona o poslovnem redu sili zlasti dejstvo, da z izključitvijo pritožbe zoper odločbe upravnega oblastva druge stopnje v mnogih primerih rešitev izvestnih upravnih vprašanj sploh ni mogla preiti v višjo stopnjo na oblastvo izven okvira občinske samouprave, dasi je županstvo (mestni magistrat) vendar le eksponent občinski odbor (občinskega sveta) ter da je zavoljo tega zakonodajalec pod izrazom »prvo nadrejeno upravno oblastvo« mislil pač na tako oblastvo, odnosno na samoupravno oblastvo višje samoupravne edinice. Občinska oblast je po tem zakonu pač ena sama samoupravna oblast, a županstvo (mestni magistrat) in občinski odbor (občinski svet) sta le dva različna organa ene in iste samoupravne edinice. Kateri od teh organov je v izvestnih stvareh v prvi stopnji kompetenten, o tem določa dotični

občinski red, odnosno specialen upravni zakon. Seveda kadar županstvo (mestni magistrat) v smislu zakonitih določb le sumarno odloča in je zoper doležno začasno odločbo (n. pr. plačilni nalog) v izvestnem roku dopuščen ugovor na občinski odbor (občinski svet), ki nato šele redno ugotovitelveno postopanje uvaja in na prvi stopnji odloča, potem odločata dejansko oba občinska organa, a prvi pač le pogojno. Mimogrede bodi omenjeno, da je tudi državni svet iz leta 1929 v obči seji odločil, da je občinska oblast ena, naj tudi sestoji iz občinskega upraviteljstva in občinskega sveta.

V danem primeru je v stvari po rednem ugotovitelvenem postopku odločil mestni magistrat v prvi stopnji, a občinski svet (občinska uprava) v drugi stopnji. Odločal je torej v drugi upravni stopnji nepristojen upravni organ občinske samouprave, pritožbo zoper prvostopni akt mestna občina ni pravilno predložila tedanjemu nadzornemu oblastvu (sedanji kr. banski upravi) v odločitvev, nego sama tudi v 2. stopnji odločala, zaradi česar je moralo upravno sodišče uradoma že po službeni dolžnosti upoštevati dejstvo, da je nepristojno upravno oblastvo odločalo, in razveljaviti osporovani upravni akt zaradi nezakonitosti.

Upravno sodišče je pod štev. A 126/29—14 z dne 26. februarja 1930 na tožbo A in B, posestnikov v F, zoper odločbo komisarja oblastne samouprave mariborske oblasti v Mariboru z dne 25. oktobra 1929, št. V. C. 24.420/29, glede proglasilve privatne ceste za javno razsodilo tako-le:

Tožbi se ugodi in osporovani upravni akt zaradi nezakonitosti razveljavi.

Razlogi.

Občinski odbor občine C je na predlog posestnikov D ter E v svoji seji z dne 11. avgusta 1929 sklenil, da se proglasi privatna cesta v F, ki pelje po zemljiških parcelah štev. 335/1, 345 in 335/6 k. o. G v smeri 2.—8. narisa za občinsko cesto II. reda. Proti temu sklepu so pravočasno vložili pritožbi tako A in B kot lastnika omenjenih parcel, po katerih pelje cesta, kakor tudi D ter E in sicer prva dva iz razlogov, da se je privatna pot — njuna last — proglasila za občinsko cesto II. reda, ostala pritožiteljca pa, da je bila stilizacija občinskega sklepa nepravilna, ker je omenjena pot javna občinska pot, ne pa privatna.

Z odlokem od 25. oktobra 1929, št. V. C. 24.420/29, je komisar oblastne samouprave mariborske oblasti priredil sklepu občinskega odbora glede uvrstitve predmetne ceste med občinske ceste II. reda, ker jo je občinski odbor le pometoma označil za privatno cesto, dočim gre za javno cesto.

Zoper ta odlok, ki je bil dostavljen A in B dne 11. novembra 1929, sta le-ta vložila dne 20. novembra 1929 in torej v odprtem roku tožbo na upravno sodišče. V tej tožbi navajata tožitelja, da toženo upravno oblastvo ni pravilno uporabilo zakona in da je bilo predhodno postopanje nedostavno, kajti

1. komisar oblastne samouprave je nekaj potrdil, kar občinski odbor sploh ni sklenil, ker se je s sklepom občinskega odbora proglasila privatna cesta, ne pa javna za občinsko cesto;

2. občinski odbor je po § 6. zakona o samoupravnih cestah smel uvrstiti le javne ceste med občinske ceste I. ali II. reda, ni pa smel brez razlastitve, odobrene po pristojnem oblastvu, proglasiti privatno pot za javno cesto;

3. ugotovitve rednega sodišča ob priliki sodnih sporov ne morejo biti upravnemu oblastvu podlaga za rešitev vprašanja, ali je predmetna cesta javna ali privatna, marveč je za to treba posebnih ugotovitev po upravnem oblastvu;

4. iz sodnih spisov toženo upravno oblastvo popolnoma neosnovano sklepa, da se je v mapi vrisana občinska cesta parc. št. 716/2 preložila v smer tožiteljeve privatne ceste, 2.—8. narisa in da je bila ta preložena cesta že davno javna cesta;

5. ako bi tudi bila sporna cesta do leta 1885 javna, bi se zbog opuščene javne uporabe lastninska pravica vže do leta 1925 priposestvovala, ne da bi moral občinski odbor šele sklepati o opustitvi javne ceste, vrhu tega pa občinski odbor o opustitvi ni mogel sklepati, ker je smatral sporno cesto za privatno cesto.

Pri presoji tožnih točk je upravno sodišče nastopno preudarjalo:

Občinski odbor občine C je glasom zapisnika proglasil privatno cesto za občinsko cesto II. reda. S tem je občina prvič cesti, ki jo je sama sma-

trala za privatno cesto, kratkomalo brez uvedbe razlastilnega postopka po pristojnem oblastvu in brez pogodbe z lastnikom odvzela dosedaj značaj privatne ceste in jo s konstitutivnim aktom pretvorila v bodoče javno cesto. Ni pa občina s tem izrekom na deklarativen način ugotovila, da je predmetna cesta že prej javna bila in da gre zdaj samo še za uvrstitev že postoječe občinske ceste. Drugič je občina s tem sklepom cesto, ki jo je iz vrst privatnih cest dvignila v vrsto občinskih cest, uvrstila med občinske ceste II. reda. V danem primeru gre torej za dva upravna akta in zavisi veljavnost drugega upravnega akta od veljavnosti prvega.

Komisar oblasne samouprave je z odlokom od 25. oktobra 1929 potrdil, da je občina izrekla predmetno cesto za javno cesto in da jo je kot tako uvrstila med občinske ceste II. reda. Iz razlogov tega odloka je razvidno, da je komisar oblasne samouprave smatral sklep občine za deklarativen akt, s katerim se le ugotavlja, da predmetna cesta sploh ni bila privatna cesta in da ostane še nadalje javna cesta. Temu naziranju komisarja oblasne samouprave pa nasprotuje jasno besedilo občinskega sklepa. Komisar oblasne samouprave bi torej moral najprej oceniti, ali je sklep občine o pretvoritvi postoječe privatne ceste v občinsko cesto brez poprejšnje razlastitve po pristojnem oblastvu ali brez privatnopravne pogodbe z dosedanjim lastnikom zakonit, odnosno, ali je bila domneva občine glede predhodnega, za odločitev glavnega vprašanja odločilnega vprašanja, da gre za privatno cesto, ki bi se naj šele pretvorila v javno cesto, sploh pravilna, ni li cesta že prej bila občinska cesta ali pol in torej izprememba te ceste v občinsko cesto neprimerna in odveč. Ako je komisar oblasne samouprave bil naziranja, da je cesta že prej bila občinska cesta, bi pač moral radi nezakonitosti razveljaviti konstitutivni sklep občine o uvrščanju privatne ceste med občinske ceste, in jej naročiti, da najprej reši nastali spor javnosti ceste, o čemer ni bilo še in še ni nikake odločbe v I. stopnji, in nato izvrši uvrščanje te ceste po § 6. zakona o samoupravnih cestah. Vobče komisar oblasne samouprave pred razveljavitvijo prvega dela sklepa občinskega odbora ni mogel odobriti drugi del sklepa občinskega odbora, ker se sklep občine ne nanaša na uvrstitev stare že postoječe občinske ceste med ceste II. reda, nego predvsem na uvrstitev privatne ceste med občinske in še le v drugi vrsti na uvrstitev tako povzdignjene ceste med občinske ceste II. reda.

Pri tej priliki bodi omenjeno, da za odločanje o tem, ali je kaka cesta javna cesta, ni kompetentno redno sodišče. Tudi če bi pol šla čez zemljišče, nahajajoče se v zasebni lasti, s tem še ni dokazano, da nimamo opraviti z javno potjo. Res da v smislu § 444. o. d. z. lastnina nepremičnin preneha le z izbrisom iz javnih knjig in po § 481. se mora stvarna pravica služnosti na nepremičninah pridobivati le z vpisom v te knjige (glej tudi § 445. v zvezi s § 431.), vendar tu ne gre niti za vprašanje lastnine, niti za ono privatne služnosti in drugih privatnih stvarnih pravic na zasebni nepremičnini, ampak za vprašanje, ali je cesta sploh javna cesta, t. j. ali je na zakonit način uvrščena med javne in sicer občinske ceste.

Javne ceste so nastale na več načinov. V dobi pred izdajo posebnih cestnih zakonov so mogle nastati tudi po dolgotrajni neoporečeni uporabi za javni promet (kar je tudi javnopravno vprašanje), izza cestnih zakonov pa le na osnovi delne ali popolne razlastitve, ali na podlagi odmemb občinske ali druge javne imovine za cesto ali s pomočjo privatne pravne pogodbe z lastnikom zemljišča, po katerem naj teče javna pot. Torej le če gre za vprašanje, pristojna lastnina ali služnost na cestišču občini ali drugim javnopravnim teritorialnim edinicam morda po privatnopravnih predpisih, potem odločajo redna sodišča. O obstoju javnih nedržavnih cest v drugih ozirih pa odločajo pristojna upravna oblastva (občinski odbor, odnosno banska uprava). Po čl. 1. uvodnega zakona k civilnopravnem redu spadajo v pristojnost rednih sodišč le civilni pravni spori, to je spori o odnošajih, ki so urejeni po načelih civilnega prava. Vprašanje, ali je cesta privatna, je le navidezno privatnopravnega značaja, dejanski pa je javnopravne prirode in istovetno z vprašanjem, ali je cesta javna, t. j. ali je na pravičen način postala javna in se ni morda pozneje s pravilnim sklepom opustila. To vprašanje nima ničesar skupnega z vprašanjem lastnine in obstoja privatnopravnih služnosti ali z vprašanjem, kdo sme uporabljati kako privatno cesto.

Upravno sodišče je iz navedenih razlogov moralo tožbi ugoditi in osporovani upravni akt razveljaviti zaradi nezakonitosti, ne da bi se bavilo še z ostalimi tožnimi točkami.